

'Sëédhe 'ö Pólö -ya bə
Yesu -wun -dhe 'wun
gia- -me -nu 'wo
Kolósö
plöö -an -dhë bhë 'ö =ne

'Sëédhe 'ö -ne -a -beenne

1 ¹Ma Pólö, 'ö -kë -Zlan -zo 'kun -wun 'ka kö 'a kë Yesu Klito -bha bəme 'ka, yië- kwa dheglu 'nëgɔɔnzë Timote, ²'yi 'sëédhe 'ö -ne -a bə me 'ka yi dhegluzë -nu 'ö -Zlan -yö ka sü ö -bha 'ka 'ö 'ka -klu -sü 'ka Klito -bha 'kpëdhö, 'ö 'ka Kolósö plöö ka -dhë 'ö -ne. Yië- Timote yi- 'piö kö kwa Dë -Zlan -yö 'glusë kë ka 'ka, kö -yö ka gbaa -zuöyagluu 'ka.

Pólö waa- Timote -an -bha -Zlan zuö pö -sü
waa- -bhea Kolósö -me -nu -wun 'gü -sü

³-Ya kë yi -bhea' -na, -Zlan 'ö kwa Dëme Yesu Klito Dë 'ka bhë, 'yi- zuö pö -kplawo ka -wun 'gü. ⁴Bhii 'ö tɔɔ ka -bha -zo -yö Yesu Klito -bha -sü waa- ka -bha -dho, 'ka- -kë -Zlan -bha me -nu 'kpekpə 'ka bhë, 'yië- ma (Epaflasö 'dhii).

⁵-Zlan -bha 'wun giagia -naɔ 'ö -kë 'wuntaasë 'ka bhë, -dhe 'ö -wo ka -ta -bleezë 'ka, yö -ne 'ö pë -nu 'ö -Zlan 'dhö -a -ya -na ka -gɔ dhang- 'gü 'ö ka -zo 'dhoë- -dhë bhë, 'ö- -zɔn ka -dhë.

-Kɔ bhë -a 'ka, ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü waa- ka -bha -dho -kë ka 'kuë -sü 'wo bhë 'ö -an -gen -yö -gban pë -nu 'ö ka 'yan 'dhö -a -gɔ, 'wo -kë pë -nu 'ö -Zlan -yö -an -ya ka -gɔ bhë -a 'ka dhang- 'gü. ⁶'Wuntaasë 'ö bhë -yö -pen -sü 'gü; -a 'piö -pë -nu 'wo -kë 'dhuë- 'ka, -wo 'kpɔ -na

'kpongtaame -nu 'kpekpe -bha -ne -ko 'ö- kë -na -a 'ka ka -go 'se 'gü bhë -a 'dhö, 'ö sü yi -blæzë 'ö 'ka -Zlan -bha 'glusë 'ö bhë, 'ka- -wun ma -a -bha. Yi bhë -ne 'ö -Zlan -bha 'glusë bhë, 'ka- -löö giagia ma -a 'ka 'fefedhö 'pö. ⁷Epaflasö, 'ö yi -nu 'yi yuö kë -na yi 'kuë- 'nö bhë, yö -ne 'ö ka -daan 'wuntaasë 'ö bhë -a 'ka. Yuö 'ö- kë -na 'ma bhë, -ya -kë yi -bha kë 'ka, 'ö tɔɔ Klito -bha yuökëme, 'ö me -yö -mɔ -a -bha kö -yö 'ö -zo yö -a këyuö -bha yö -mü -a 'ka. ⁸Yö -ne 'ö 'wun 'ö -gban -dho 'ö -Zuu 'slööslo -ya -ya ka 'gü 'ö 'ka- kë -na -Zlan -bha me -nu 'kpekpe 'ka bhë, 'ö- -wun -blæ yi -dhë.

⁹-A -wun 'gü, 'ö go 'töng 'ö 'wun -nu 'wo -gban ka -bha, 'yi- ma, 'ö dho 'ö yöë 'töng 'ö -ne -a -bha, yi -bhea' -na ka -wun 'gü -kplawo. Yi- -dhe -Zlan -go -bhea' -sü 'ka kö -yö ka pa 'wundodhe 'ö -gban -a -zo 'kun -wun -bha -a 'ka. 'Go mü 'zü kö 'kpaakpadhe waa- 'wunbhokoudodhe 'ö go -Zuu 'slööslo 'piö -yö kë ka -go. ¹⁰-Yö kë 'dhö kö ka -bha -tosiadhe kë -ko -yaan kwa Dëme -bhlë -ya, kö 'kaan- -a -dhi -a -dhë -wun kë ka këwun -nu 'saadhö 'gü. -Ya kë -ne 'ka- kë 'dhö, ka -dho -mɔ -a -bha kö ka këyuö 'saadhö -waan kë -së, kö 'kaan- 'dho 'dhiö ka -bha -Zlan dɔ -sü 'ka -kplawo. ¹¹Yi- -dhe -Zlan -go 'pö kö -yö ka -faan' 'më -ko 'kpekpe -ta, -a -bha 'piigbeedhe 'ö- 'dhiötodhe 'yaa 'dhö bhë -a 'ka. -Yö kë 'dhö kö 'ka bɔ 'wun 'gbee- -nu 'kpekpe 'gü -zuösaadhe 'ka.

¹²-Ka kwa Dë -Zlan zuö pö 'gludhi 'ka! Bhii yö -ne 'ö- -kë, 'ö 'ka kë -a -bha kɔɔ 'në -nu 'ö pë -nu 'ö -an -ya me -nu 'wo- -bha 'ka -an -go, -gludëdhe -pö 'ö -dhepuudhe 'gü dhang- 'gü -a 'gü bhë, 'ö 'wo -kë ka -bha 'ka. ¹³-Zlan -ne 'yö kwa bho -dhetiidhe -bha 'piigbeedhe kwëë, 'ö kwa -ya 'ö Gbö -dhökësüzë Yesu Klito -bha -gludëdhe -bha 'ka. ¹⁴Yesu Klito bhë -ne 'ö kwa -go -ta -bɔ dü -go, 'ö- 'sia- 'gü, 'ö -Zlan -yö -ziö kwa -bha -sɔɔn yaa -nu -ta.

Me 'ö Yesu Klito 'dhö -a 'ka waa- -a këyuö

¹⁵Klito 'ö bhë, -Zlan 'ö me gbe 'yan 'yaa -kpën -a -bha, -a 'bin -mü. Yö -ne 'ö tɔɔ -Zlan 'ö kwa Dë 'ka bhë, -a -bha 'në -blæzë; -yö -Zlan -bha -kë -kwaal' -pë 'kpekpe -suu' -'saadhö -ta dhuö -me 'ka. ¹⁶Bhii pë 'kpekpe 'ö -Zlan -ya -kë, -ya -kë -bɔ Yesu 'gü -sü 'ka; -a me -nu 'wo 'kpongtaa 'iin 'wo dhang- -nu 'gü, -a me -nu 'wo me 'yan 'dhiö oo, -a me -nu 'waa me 'yaan 'dhiö oo, -zuu -suu' -'kpekpe 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -go bhë, -Zlan -yö -an 'plësen -dɔ Yesu Klito kwëë, 'yö -an -kë -a -bha 'ka. ¹⁷Yesu Klito -yö -kë -dhö kö -Zlan yaa pë gbe -da -kun. -A -bha 'piigbeedhe -ne 'ö- kë -na, 'ö pë 'kpekpe 'ö -an -kë 'ö 'wo 'to -sü 'ka wo pin -taa. ¹⁸-Zlan -bha me -nu 'kpekpe -dho 'kuë- -sü -tei' -yö -kë -ne me 'bhee- -lü 'böü dosen 'kpaan 'dhö, 'ö Yesu Klito -yö -kë me -lü 'böü 'ö bhë -a -go 'ka. Yesu Klito 'ö bhë, 'yö tɔɔ pë 'kpekpe züdodhe. Yö do bhë 'zü, 'ö go ga 'gü -blæzë 'ka, -yö kë 'dhö kö 'ö kë me -blæzë 'ö 'dhiö pë 'saadhö 'gü -a 'ka. ¹⁹Bhii -a 'yi -yö -kan -Zlan -dhë kö 'ö kë 'ö Gbö Yesu Klito 'gü 'ö 'plë 'ka. ²⁰-Yö kë 'dhö kö 'ö bɔ 'ö Gbö 'gü kö waa- 'ö -ko këpë 'saadhö 'wo 'kpongtaa oo, 'iin 'wo dhang- -nu 'gü

oo, kɔ 'wo dhi 'kuë kɔ =zuöyagluu -yö kɛ -dhö. =Zuöyagluu 'ö bhë -Zlan -yö -bɔa' ö Gbö 'ö ga -gaatalü -bha, 'ö- fei -yö -lo bhë -a 'gü, 'ö- nu ö -kɔ kɛpɛ -nu 'saadhö 'wo bhë -an -dhë.

²¹Ka -de 'pö, ka -kë -Zlan 'ka -gbiin 'dhiö -bezë, 'ka -kë -Zlan yaagüme -nu 'ka, bhii ka -bha -zotadhe -nu waa- ka këyuö -nu -wo -kë yaya. ²²Kɛɛ zlöö =nɛ, ga 'ö- Gbö -ya wo ö mebbeedhe -bun 'gü bhë, -Zlan -yö -bɔ -a 'gü, 'yö -dhi 'kuë -da ka -nu ka ziën. -Yö -ga 'dhö, kɔ -Zlan wö 'dhiö, 'kaan- kë -a -bha mɛ -nu 'ö -an sü 'ö -an -ya -de -ta -an 'ka, kɔ ka =zuö' -yö kɛ 'puu; -ya kë 'dhö 'wun yaa gbɛ 'ka 'dho kë ka -bha. ²³Kɛɛ ka =dua' -mü kɔ 'ka 'to ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'ö- -gen 'dhö -gban -sü 'ka kpinngdhö bhë -a -ta.

'Ö go yi 'ka 'wuntaɔsɛ maa -a -bha, 'ö dho 'ö yöë =dɛɛ -bha kɔ =kun 'ka bhɔ 'yan -to -a -gɔ -pɛ 'ö ka -bha 'ka -a -dhë =taa'. 'Wuntaɔsɛ 'ö bhë 'wo- =blɛɛ mɛ 'bhee- 'plɛsɛn 'wo 'kpongtaa zö -an -dhë. Ma Pɔlö, ma yuö =nɛ 'ö tɔɔ 'wuntaɔsɛ 'ö bhë -a =blɛɛ' -sü.

-Wa 'ö Pɔlö -ya -bhö Yesu Klito -bha yuö 'piö

²⁴Dɔ 'ö 'kwa- wo =nɛ, n =zuögludhi -sü -mü =wa 'a- -bhö -na ka -wun 'gü -Zlan -bha yuö 'gbloo 'piö bhë -a -wun 'gü. -A mɛ bhë, -a =bhlɛ =yö =va. A- 'wun -dɔ =nɛ Klito -bha mɛ -nu dho 'kuë- -sü 'plɛ -wun =nɛ 'ö 'a- =wa -bhö -na bhë. -A -kë 'dhö -sü 'gü, =wa 'ö mɛ -nu 'ö 'wo Yesu Klito -bha 'ka, 'ö 'wo dho -a -bhö -be bhë, 'ö ma gia- 'a n -ma -bhö -na -klöödhö bhë.

²⁵-Zlan -yö n -sü kɔ 'a kë ö bha yuökɛmɛ 'ka -a -bha mɛ -nu ziën; -ya 'kluën bho n -ma 'dhö kɔ 'aan- kë ka -dhë. Yuö bhë 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo -gban -a -bha 'wuntaɔsɛ -bha kɔ 'aan- =blɛɛ' -kɔ 'ö- 'ka -a 'ka. ²⁶'Wun bhë 'ö tɔɔ pɛ 'ö -kë -bin -sü 'ka -bezë mɛ 'plɛ -gɔ =kwezü 'mɔmɔ bhë, =yaa- yö mɛ -nu 'wo- -bha 'ka -an -dhë -dhegbɛadhe 'gü 'sabla. ²⁷Pɛ -kë 'ö 'yi Yesu Klito -wun =blɛɛ mɛ 'saadhö -dhë bhë yö =ga =nɛ: -Yö -dhi -Zlan -dhë kɔ pɛ 'ö -kë -bin -sü 'ka 'ö 'gianzë -kɔ =suu'- 'saadhö -ta 'ö- =bhlɛ 'dhö =va 'sönggö -sönggö bhë, -ya -zɔn ö -bha mɛ -nu -dhë. 'Wun 'ö bhë -yö 'kpongtaame -nu 'kpekpe, 'wo 'sɛgɔ 'saadhö 'gü, -an -bha 'ka; 'ö tɔɔ Yesu Klito -yö ka =zuö' 'gü. 'Yö- -kë 'ö 'ka -a 'wun giagia dɔ =nɛɛ -Zlan -yö -dho ö -bha -bhɔɔpɛ -glu ka -nu ka 'ka.

²⁸Yi mɛ -nu -zo -büö, 'ö 'yi -an =daan -glɛng 'ka, pɛ -nu 'wo =nɛ -an 'ka. -Yö -kë 'dhö kɔ mɛ -nu 'kpekpe 'wo -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha, -wo kë mɛ -kiansü 'ka Klito 'gü. ²⁹Yuö =suu'- 'ö bhë 'a- kë -na 'gbee- 'ka =faan' =va 'ö n 'gü 'ö go Yesu Klito 'gü 'ö- nu n -dhë bhë -a 'ka.

2 ¹Mɛ -nu 'ö waa wo 'yan dɔ n -ma do =nɛ Kolɔsɔ -mɛ -nu ka 'dhö, 'iin =nɛ mɛ -nu 'ö 'wo Laodise -an 'dhö, a- 'piö kɔ 'ka- 'wun dɔ =nɛ, yuö =suu'- 'gbɛzë 'a- kë -na ka -wun 'gü bhë, =ya kë n -gɔ zlöö =nɛ 'ko zë -sü 'dhö. ²'Ko =suu'- 'ö bhë, 'a- -zë 'dhö kɔ ka =faan' -yaan 'më kɔ 'kaan- kë do -dhɔ -kë 'kuë -sü 'gü. 'Go mü 'zü, kɔ 'wun -nu 'wo -gban -Zlan -bha pɛ 'ö

-bin -sü 'ka -an -bha, 'ka- -gen ma, kö 'ka -an dɔ kpinngdhö. Ka -dua' -mü 'ka me 'ö Klito 'dhö -a 'ka, 'ka- dɔ 'wundɔdhe =va 'ka. ³Bhii Klito do =ne, 'ö- -kɔ -yö -mɔa -bha kö -yö 'wun bho 'kɔu dɔ -sü 'yö 'gianzë =duö -a nu me -nu -dhë, kö pë -nu 'ö 'wo 'wun giagia 'ka kö -waan dɔ.

⁴'Wun -nu 'wo =ne a -an -blɛɛ ka -dhë 'dhö 'ö tɔɔ 'maa- 'piö kö me 'waa gbe -yö =sua -wun 'neɛneɛ -nu -blɛɛ'- ka -dhë kö 'kaan- -piüö. ⁵'Kö -kë =ne a -kë ka 'ka =gbiin 'dhee, n =zuö' -yö ka 'piö 'ma -kplawo. 'Go mü 'zü, n 'gludhi -sü -mü 'ö tɔɔ 'kaa pë gbe =kaan' 'kuë 'iin ka -bha -zo -yö Klito -bha -sü bhë -yö 'kpëdhö.

-Tosiadhe 'ö Klito 'gü

⁶=Dhe 'ö -kë =ne me =daan' -wo 'ö -kë Yesu Klito, -yö kwa Dëme 'ka, =ya ka -zo 'kun bhë, kö ka 'ta -sü -kɔ -yö kë =ne me 'ö -klu -sü 'ka Yesu Klito -bha -a -bha 'dhö.

⁷-Ka 'to -klu -sü 'ka -a -bha; -ka ka -bha -tosiadhe 'kpekpe -da Klito 'gü! 'Go mü 'zü, kö ka -bha -zoyösü -gen -yö -gban kpinngdhö Yesu -ta, -yö dhoë 'dhiö -kplawo =ne -kɔ 'ö 'wo ka =daan -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Go mü 'zü, -ka -Zlan zuö pö yi 'kpekpe 'ka, ka =zuö' 'ple 'ka, pë 'ple -wun 'gü!

⁸-Ka kë 'slë 'ka kö =kun 'ö me gbe -yö ka -dian -kë 'ö -bha 'wundɔdhe 'flëë 'ö me -nu -piüö -wo 'ka bhë -a 'ka! Bhii 'wundɔdhe =suu' -nu 'wo bhë, -wo -go me 'bhee- -nu 'kpaan 'wawa 'gü; 'ö tɔɔ 'wun -nu 'wo bhë, -wo -gban -zuu =suu' -kpekpe 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gɔ 'wo 'kpongtaa -an -gɔ. Waa 'go Klito 'piö. ⁹⁻¹⁰Klito 'ö bhë, -zuu =suu' -kpekpe 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gɔ, -yö -an -kɔɔnme 'ka. Klito 'ö bho mebbeedhe -kwi 'gü bhë, yö =ne 'ö -Zlan 'dhö -ya -sü 'ka -a 'gü 'ö 'ple 'ka. 'Ö =ya kë =ne, 'ka -klu -a -bha, pë 'saadhö 'ö -Zlan -ya nu me -nu -dhë bhë, -yö -dho kë ka -gɔ 'fefedhö.

¹¹Ka -bha 'klu Klito -bha -sü 'gü, 'ka go 'bɔng 'pö =ne -kɔ 'ö Zuifö -nu -bha wɔ -kɔ 'dhö -a 'ka bhë -a 'dhö. 'Kee 'bɔn 'yö bhë, yaa kë 'bɔn zë -sü 'ö me bun -bha -a 'ka; 'kee Klito =ne 'ö ka bho ka -bha wɔ -kɔ yaa -nu 'gü; ka bun 'ple 'yaa =sɔɔn yaa -bha =nuadhe 'gü gbɔ. ¹²'Ö tɔɔ =neɛ, =wa ka bɔ yiö; -ya -zɔn =neɛ kaa- Klito -nu 'ka ga. =Wa ka -bin 'ö -Zlan =ya ka -nu ka bho ga 'gü. Ka bho 'ö- wo ga 'gü bhë, -a -gen tɔɔ ka ka -zo -yö -Zlan 'ö Klito bho ga 'gü bhë, -a -bha 'piigbeedhe -a -bha. ¹³'Dhiö -bezë (kö kaa Yesu -wun -dhe 'wun gia- -kun bhë), -tosiadhe -dëü yaa kë ka -gɔ. Ka =tei' -yö -kë -Zlan wö 'dhiö =ne me -nu 'ö =wa ga -an 'dhö. 'Yö tɔɔ ka -kë =sɔɔnyaame -nu 'ka. 'Go mü 'zü, 'ö kaa kë -Zlan -bha 'següme -nu 'ka. 'Kee zlöö =ne, kaa- Klito -nu -Zlan =ya ka bho ga 'gü; =ya ziö kwa -bha =sɔɔn yaa -nu 'kpekpe -ta. ¹⁴Kë 'ö- wo 'dhiö -bezë bhë, -Zlan -bha za -yö -kë -lo -sü 'ka kwa tuö. -A -gen 'ö tɔɔ kwaa -Zlan -bha tɔng -nu =bhlë -ya. 'Kee -Zlan =ya kwa -bha =sɔɔn yaa -nu 'wo bhë, =ya ziö -an -ta -an -lo -sü 'ka Klito -ta, 'töng 'wo- =dua' -gaatalü -bha bhë -a 'ka. ¹⁵'Töng 'ö Klito -yö ga -a 'ka -gaatalü -bha bhë, -yö -to -a 'gbee- 'ka, -zuu yaa =suu' -kpekpe 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gɔ

-an -ta, -a -zɔn -sü 'ka -dhegbeadhe 'gü 'kpongtaame 'kpekpe wö 'dhiö -ne yö -ne 'ö 'piigbeedhe 'dhö 'ö -gɔ 'ö -zié' -an 'ple -ta. 'Go mü 'zü 'ö- 'tɔ 'dhö -va 'ö -zié' -an 'ple -ta.

¹⁶Dhe 'ö -ya ké 'dhö bhë, kö -kun 'ö 'ka 'we -a -bha 'ö me 'waa gbe -yö za -nu dɔ ka -bha, ka -bha -bhöpë 'iin ka -bha müpë -nu -wun 'gü. 'Iin kö -kun me 'waa gbe -yö za -nu dɔ ka -bha 'zü, -a -pö ka -dhë -sü 'ka -nɛɛ: -Më -kë 'ö Zuifö -nu -bha 'wlaan- -nu 'wo -kwe -bha, 'wo 'su -bha, 'wo 'dhɔɔgɔ -bha, 'kaa -an -bhlë -ya -ɛ? ¹⁷Pë -nu 'wo bhë 'töüdhö, -wo ké -sü 'ka -nɛ pë -nu 'ö 'wo dho nu 'kɛɛ 'ö waa nu -kun -an 'bin -nu 'dhö. 'Kɛɛ Klito -nɛ 'ö pë -nu 'wo bhë -a -de giagia 'ka. ¹⁸Kö -kun 'ka -we -a -bha kö me 'waa gbe -yö za -lo ka tuö -a -pö -sü 'ka ka -dhë -nɛɛ: Ka -dua' -mü kö 'ka ka -de 'sü 'tee 'iin kö 'ka -Zlan -bha bɔmɛ -nu gba. 'Iin 'zü 'wo- pö -nɛɛ -Zlan -ya 'wun 'bhaa -nu -zɔn wo -dhë 'yanpiöpë 'gü. Mɛ -nu -suu' -'wo bhë, -wo wo -de -sü -va 'kpaan 'wawa. -An -bha -zotadhe -yö -go 'kpongtaa zö -zian'. ¹⁹Me -nu 'wo bhë 'waa 'we -a -bha kö 'wo -klu Klito 'ö -ya -sü 'ka 'ö -bha me -nu -dho 'kuë- -sü kwa -gɔ 'dhiö bhë -a -bha. (Wo -de -püö 'wo- wo). Bhii ka -de gia- ka- -dɔ -nɛ, me 'oo me 'ö -klu -sü 'ka Klito -bha bhë, -a -bha -faan' -yö -go Klito 'gü, 'ö wo -nu 'wo -klu -sü 'ka wo 'kuë- bhii -naa gbe 'yaa -an ziën -nɛ -kɔ 'ö me 'bhee- dɔ -nu 'dhö -a 'ka me buën- bhë -a 'dhö; pë 'ö -an ziën 'dhö bhë 'ö -kë -nɛ me -mlëë waa- mɛ -gen -an -yö 'ko tuö -dhe -nu 'ö me ga -nu -klu -na 'kuë- bhë -a 'dhö. Klito -yö 'ö -bha -to 'ö 'piö -mɛ -nu -lo 'kuë- kö -waan ké -nɛ me -lü dosen 'dhö. Yö -nɛ 'ö Yesu -bha me -nu -dho 'kuë- -sü 'ka, -yö ké 'dhö kö -wo -kpea' -nɛ -kɔ 'ö- 'ka -Zlan -zo 'kun -wun 'gü bhë -a 'dhö.

²⁰Dhe 'ö -kë -nɛ kaa- Klito -nu 'ka ga bhë, kö 'ka 'go -zoo yaa -suu' -'kpekpe -nu 'ö 'piigbeedhe 'dhö -an -gɔ 'ö 'wo 'kpongtaa bhë -an 'piö. -Më 'ö -kë 'ö 'ka ka -bha -tosiadhe -kë -nɛ 'kpongtaame -nu 'ö -zoo yaa 'piigbeezë -yö -an -kɔɔn -an 'dhö e? -Më 'yö -kë 'ö 'ka -we -a -bha 'ö 'wo ka 'gbee- ta bho wo -bha tɔng -nu 'ka -nɛ -kɔ 'ö 'ka -tun -a 'ka 'kpongtaa -a 'dhö e? 'Ö tɔɔ -wa -pö ka -dhë -nɛɛ: ²¹«Pë -suu' -'bhaa -nu 'wo -nɛ kö -kun 'ka -an sü, -an 'bhaa -nu 'wo -nɛ kö -kun 'ka -an -bhö, -an me -nu 'wo -nɛ kö -kun 'ka pa -an 'ka!» ²²Tɔng -nu 'wo 'dhö bhë, -wo -go me 'bhee- -nu -bha -zotadhe 'gü, waa 'go -Zlan 'piö, 'wo tɔɔ pë -nu 'wo -gban -an me 'ö wo 'ka dho to, 'wo -an dɔ -na ka -dhë bhë; -Zlan -yö -an -nu kwa -dhë, kö 'kwaan- -an ké -bhöpë 'ka 'iin kö 'kwa kwa -bha -wun ké -an 'ka. ²³'Wun gia- -mü, tɔng -suu' -nu 'wo bhë, -wo -kë me 'bhee- -nu wö 'dhiö -nɛ tɔng 'ö- 'kun -sü 'dhö -së -an 'dhö. Bhii -wa -kë kö -zoo 'piigbeezë -nu, 'ö 'waa me gbe 'yan 'dhiö bhë kö me -nu -wo -an gba -nɛ -kɔ 'ö -an -zuö' 'piö bhë -a 'dhö. 'Iin 'zü, 'wo- -kë kö -waan wo -de -yɔɔn sia-. 'Go mü 'zü kö -waan wo -de bun 'klo bhɔ. 'Kɛɛ tɔng -nu 'wo bhë, -an -bhlë 'yaa 'dhö, 'ö tɔɔ -kɔ -mɔa -bha -sü gbe 'yaa -an -gɔ kö -waan nu me 'bhee- -dhë -zo -kë -de bun 'piö -sü -bha.

3 ¹Dhe 'ö -kë -nɛ kaa- Klito -nu 'ka 'go ga 'gü bhë, kö pë -nu 'ö 'wo dhang- 'gü, -dhe 'ö Klito 'dhö -ya -sü 'ka -Zlan -kwɛɛgüdhe gia- 'ö

-bhlözë -a -bha bhë, wo -nɛ 'ka dho -an -mɛɛ'- kö 'kaan- -an yö. ²'Ka ka -zo bho 'kpongtaapë -nu 'piö kö 'ka ka 'yan -klu pë -nu 'wo dhang- 'gü bhë -an -bha! ³Bhii ka ga -sü 'ka 'kpongtaapë 'kpekpe -nu -gɔ, 'ö tɔɔ ka -bha -tosiadhe -dëü waa- Klito -wo -bin -sü 'ka -Zlan 'gü. ⁴Ka -bha -tosiadhe giagia 'ö tɔɔ Klito. 'Töng 'ö Klito dho -wo -a 'ka 'kpongtaame -nu 'kpekpe 'yan 'dhiö bhë, ka -de 'pö, ka -nu ka -dho -wo -a 'ka 'kpongtaame -nu 'ple 'yan 'dhiö; 'yö- -bha 'tɔɔbɔdhe 'ö bhë, 'yö ka -nu 'ka dho kë -a 'gü.

'Wun 'ö -gban -tosiadhe zii waa- -tosiadhe -dëü -an -bha

⁵-Dhɛ 'ö 'ka ga 'kpongtaapë -nu -gɔ bhë, kö -ka ka -kwaal- pë yaa -suu'- 'saadhö 'ö -kë ka -bha -tosiadhe 'gü -an -zü! -Yö -kë 'nuëbɔ 'kun -sü 'ka oo, -da dhe 'piö -sü 'ka oo, =mlaabɔ 'kun -sü 'ka oo, -zotadhe yaa 'ö -gban -sɔɔn kë -sü -bha oo, =zuöyaaɔdhe 'ö -kë -Zlan wö 'dhiö -nɛ gɔpë -nu gba -sü 'dhö, waa- -to pë -nu 'piö -ziögɔsüzë 'ka -sü 'wo bhë 'saadhö, -ka ka -kwaal- -an 'ple -zü! ⁶Wɔ -kɔ -suu'- -nu 'wo bhë, 'yö -an -wun 'gü, 'wun -yö na -Zlan -züë, 'yö dho za -lo mɛ -nu 'ö 'waa- -bhlë -ya bhë -an tuö. ⁷-Dhɛ 'ö 'ka -kë -sɔɔn yaa -nu 'wo bhë -an -bha 'gan 'gü -bezë, ka -kë wɔ -kɔ -suu'- 'ö 'dhö bhë -a 'gü.

⁸'Kɛɛ zlöö -nɛ pë -nu 'ö 'wo -gban -naadhe -bha 'iin =zuö' 'dhiö- -dhe -bha 'iin 'zü =zuö' 'piö yaa -dhe -bha, -ka ka -kɔ bho -an 'gü! Kö -kun mɛ gɛ -yö 'si bho mɛ -gɔ 'iin kö -kun 'ö mɛ gɛ -yö 'dhi yaa 'dɔɔ dɔ! ⁹'Go mü 'zü kö -kun 'ka -sua -kë ka 'ko -nu -gɔ! 'Ö tɔɔ 'ka ka -loo zii waa- 'ö kë -kɔ -nu bho ka -bha. ¹⁰'Ö -Zlan -yö ka gbaa -sɔɔn -dëü 'yö dho -a -dhië' -kwaal 'dhö -kplawo kö -yö 'dho, -yö kë -nɛ yö 'ö mɛ 'bhee- -nu -kë bhë -a -de -sɔɔn 'dhö -a 'ka. Bhii -kɔ do bhë, 'ka dho dhoë kö 'ka -Zlan -dɔa' 'fefedhö. ¹¹Mɛ 'oo mɛ 'ö bɔ zian -suu'- 'ö -nɛ -a -ta, -yö Zuifö 'ka oo, 'yaa Zuifö 'ka oo, -yö -go 'bɔn 'iin 'yaa 'go 'bɔng, 'iin mɛ -nu 'ö -an wɔ -kɔ 'yaa -nɛ Glékö -mɛ -nu -bha 'dhö 'iin 'wo -wɔ -nɛ -kwezüme -nu 'dhö oo, -yö -kë -nua 'ka 'iin 'yaa -nua 'ka oo, pë -nu 'wo bhë -an -bhlë gɛ 'yaa 'dhö. Pë do 'ö 'gianzë 'ö =zië' pë 'ple -ta 'ö tɔɔ Klito 'ö mɛ -nu -suu'- 'kpekpe 'ö 'wo bhë 'ö 'wo -klu -sü 'ka -a -bha bhë, -yö -an 'gü.

¹²-Dhɛ =ya kë 'dhö, 'ka kë -Zlan -bha 'següme -nu 'ka, bhii ka -dho -ya -kë, yö =ga 'ö ka sü kö 'ka kë -a -bha 'ka bhë. Kö ka -bha wɔ -kɔ 'gü, -ka kë mɛ -nu 'yena yö -mɛ -nu 'ka, 'iin 'wunsëkéme -nu 'ka. Ka kë -de -yɔɔn sia- -mɛ 'ka. 'Go mü 'zü kö 'ka kë mɛ 'lëälë 'ka 'iin 'zü =zuösaame 'ka. ¹³-Ka kë 'lëälë -da -naadhe 'gü -dhia ka 'ko -nu buëndhö! 'Ö =ya kë -nɛ mɛ 'bhaa =ya 'wun yaa -kë ka 'ka, -kaa -bha -wun 'to -nɛ -kɔ 'ö kwa Dëme -yö -ziö -a 'ka ka -bha -sɔɔn yaa -nu -ta -a 'dhö! ¹⁴'Kɛɛ pë 'ö- -bhlë 'dhö =va 'ö tɔɔ kö 'ka ka 'ko -nu -dho kë. -Dhɔ -suu'- 'ö bhë -nɛ 'ö dho ka -klu 'kuë- 'kpëdhö. ¹⁵-Zuöyagluu 'ö Klito 'dhö -a nu -na ka -dhë bhë 'ö dho yö ka -dhë 'dhiö kö ka -bha 'ta 'sü -kɔ -nu 'ö ka 'ko -nu 'piö -yö kë =zuöyagluu -suu'- 'ö -Zlan -yö ka -dhe -a 'ka bhë -a 'gü. =Ya kë 'dhö kö ka -dho kë dosen 'kpaan -nɛ mɛ

-lü do 'dhö. -Ka -Zlan zuö pö pë -nu 'wo bhë -an -wun 'gü! ¹⁶-Ya kë -ne 'ka 'dho ka 'ko -bhaa, -ka 'we -a -bha kö -wo 'ö -gban Klito -bha -wa -blëe' -ka -dhë 'ö 'plë 'ka! -Ka ka 'ko -nu -daan' -Zlan -wo 'ö bhë -a 'ka! 'Go mü 'zü kö 'ka ka 'ko -nu -faan' 'më 'wun dɔ -sü 'ö go -Zlan 'piö bhë -a 'ka. -Ka 'tan -nu bho -Zlan zuö pö -sü 'ö ka -zuö' 'plë 'ka -a 'ka! -Ka 'Tan 'sëédhe 'gü -tan bho -Zlan 'piö! 'Go mü 'zü, -ka 'tan 'ö dho Yesu 'tɔ kë -va, 'ka -da 'iin 'tan -dhe -nu 'ö -Zuu 'slööslö -ya -zɔn ka -dhë, -ka -an -da 'pö! ¹⁷Pë -dhe -nu 'ö 'wo dho kwa Dëme Yesu 'tɔ bhɔ, -ka -an kë ka këyuö waa- ka -bha 'wun -blëe' -sü -nu 'plë 'gü! -Zlan 'ö kwa Dë 'ka bhë, -kaa zuö pö pë 'plë 'ö bɔ -a 'ka Yesu Klito -ta 'ö- nu kwa -dhë bhë -a -wun 'gü!

'Kɔɔme -nu -bha wɔ -kɔ

¹⁸Gwaan -dhoo -nu, -ka ka 'to 'to! Dheɔ =dua' -mü kö -yaan 'ö -gɔ =yɔɔn 'ö =gɔn -dhë sia-. Bhii dhoo -nu 'wo -klu -sü 'ka kwa Dëme -bha bhë, -a -kë 'dhö -sü -yö -an -ma -kun.

¹⁹Dhe -me dë -nu, ka -de 'pö, -ka ka 'to 'to! Gɔɔn -dua' -mü kö -a bɔɔ -dho -ya kë; kö =kun 'ö 'ka -an 'yënnng bhɔ!

²⁰Në -nu, -ka 'wun ma ka 'kpɔme -nu -ta, pë 'saadhö 'plë 'gü! Bhii -a -kë 'dhö -sü -yö -dhi -Zlan -dhë, me 'ö 'ka -klu -sü 'ka kwa Dëme -bha ka -bha 'ka.

²¹Në dë -nu, kö =kun 'ka -we 'në -dhë -kplawo -kplawo! -Ya kë 'dhö, -an 'gü dho ga ka -wun 'ka -tëë' -tëédhö.

²²Nua -nu, -ka 'wun ma ka -gɔme -nu -ta, pë 'saadhö 'plë 'gü! Kö =kun 'ka me -nu 'yan 'dhiö -yuö -kë kö -waan ka -wun -së -blëe', 'këe -ka kaa-yuö kë -zuö' 'puu 'ka -ne -kɔ 'ö me -nu 'ka kwa Dëme -bhlë kpɔ 'ö ka -ma kuën bhë -a 'dhö. ²³-Yö -kë yuö =suu' -'oo =suu' -'wo -nu ka -dhë -a 'ka, -kaa kë ka -faan' 'plësen 'ka -ne -kɔ 'ö 'ka kwa Dëme -bha yuö -kaa' -a 'dhö! ²⁴Bhii ka -gɔme giagia 'ö 'ka yuö kë -na -a -dhë bhë, 'ö tɔɔ Klito; yö -ne 'ö dho ka 'kian 'ö -kë pë 'ö -Zlan -ya -ya 'ö -bha 'següme -nu -gɔ bhë -a nu ka -dhë. ²⁵Bhii 'wun yaakëme -nu 'wo bhë, -Zlan -yö -dho -a bho -an -gɔ, yö =ga tɔɔ 'yaa me gbe -zë 'gü.

4 ¹-Gɔme -nu, pë 'ö ka -bha -nua -nu -dua' 'ka, -kaa kë -an -dhë 'ö 'plë 'ka! Bhii -yö kë ka 'yaan -ne ka -de 'pö, ka -gɔme -yö -dhö; -yö dhang- 'gü.

²-Ka 'dho 'dhiö -bhea -Zlan -dhë -sü 'ka -kplawo! Kö =kun ka 'gü -yö ga -Zlan zuö pö -sü 'ka! ³-Bhea' -sü 'ö 'dhö bhë, ka- wo -na, -kaa wo yi -wun 'gü 'pö, kö -Zlan -yaan zian 'dhi 'po yi -gɔ kö 'yiën- -a -wo -blëe' -me -nu -dhë, pë 'ö -gban Klito -bha 'ö -bin -sü 'ka kö 'yiën- -a -gen pö me -nu -dhë. Bhii pë 'a -kë -kanso 'kɔɔdhö zö 'ö bhë. ⁴-Ka -bhea' 'dhö kö pë 'ö -kë -bin -sü 'ka bhë 'aan- -a -blëe' -me -nu -dhë kö -waan -a -gen ma 'papadhö; bhii yuö 'ö -Zlan -ya 'kluën bho n -ma 'ö bhë.

⁵-Ka kë 'kpaakpa me -nu 'ö 'waa Klito -wun -dhe 'wun gia- bhë -an 'piö! 'Ö =ya kë -ne kaa- me -nu 'wo bhë, 'ka kë ka 'ko -bhaa, kö =kun 'ka -kë 'ö

'töng bhë 'ö -ziö ka -ta 'kpaan 'wawa, 'kæ -ka -Zlan -wo -blæ'- -an -dhë!
 6Ka 'wun -blæ' -na, ka 'dhi -wo -nu -wo kë -së, -a din -yö 'to mε -nu 'dhi!
 'Ka 'wun -nu -daa kë mε -nu -gö -nε -kɔ 'ö- 'yi dho -kan -a 'ka -Zlan 'dhi -a
 'dhö!

Pölö -nu -bha -we Koloso -mε -nu 'ka -sü

7Tisikö, kwa dheglu 'nëgɔnzë 'ö -kë Yesu -bha mε -nu -bha yuökëme
 -to -wo 'gü -sü -zë 'ka, 'ö -kë n yuökëyɔɔ 'ka kwa Dëmε -bha yuö 'gü bhë,
 yö -nε 'ö 'wun 'ö -gban n -ma, 'ö dho -a 'ple -blæ'- ka -dhë. 8A- -bɔ ka -dhë
 'dhö kö ka -faan' -yaan 'më yi -bha -tosiadhe -nu 'ö 'yi- kë -na 'nö bhë -a
 -blæ'- 'ö 'dhoë- wo ka -dhë bhë -a -wun 'gü. 9Onezimë 'ö -kë kwa dheglu
 'nëgɔnzë -to -wo 'gü -sü -zë 'ka, 'ö -kë Koloso 'në 'ka bhë, 'ö waa- Tisikö
 'wo dho nu ka 'piö 'wun 'saadhö 'ö kë -na zö, 'ö -gban yi -bha -a 'ka bhë.

10Alitaakö 'ö yi -nu 'yi -kanso 'kɔɔdhö zö bhë, -ya 'we kaa! Maakö 'ö -kë
 Baanabasö dë dheglu -bha 'në 'ka bhë, -ya 'we kaa 'pö! -Ya kë -nε -ya nu ka
 'piö 'ma, -kaa -nia 'kun -së 'ka -nε -kɔ 'a ka 'paan bhoë bhë -a 'dhö! 11Yesu
 'wo- -dhe -na Zutusö bhë, -ya 'we kaa 'pö. Zuifö -nu -plëézë 'wo Yesu
 -wun -dhe 'wun gia- bhë -a mε -yaaga 'kpaan -nε 'ö yi -nu 'yi -Zlan -bha
 -gludëdhe kë -sü -yuö kë -na. -An -bha yuö -kë n 'piö -sü 'ö bhë, -ya -kë 'ö
 n -faan' -yö më -duö.

12Epaflasö, ka -de -gɔ 'sε 'gü 'në, -ya 'we kaa! Yesu Klito -bha yuökëme
 -mü -a 'ka. -A 'gü 'yaa ga 'gbeedhö -bhea' ka -wun 'gü -faan' -va 'ka -a 'ka.
 -Yö -bhea' -dhö kö 'kaan- dɔ ka -bha -zo -yö -Zlan -bha -sü 'gü, 'iin 'zü kö
 'kaan- kë mε -kiansü 'ka -Zlan -bha zian -ta. 'Go mü zü kö 'kaan- -Zlan -zo
 'kun -wun 'plesen dɔ 'fëfedhö kö 'kaan- 'we -a kë -sü -bha. 13A -mɔa -bha
 kö 'a -tɔmɔdhe kë Epaflasö -bha -a pö -sü 'ka -nεε: -Yö 'ö -faan' 'ple -sü 'ö
 -bhea -a 'ka, ka 'dhö, -Zlan -bha mε -nu 'wo Laodise waa- -an mε -nu 'ö 'wo
 Ilapolisö ka 'ple ka -wun 'gü. 14Lukö, kwa -bha -dhongtrɔ 'glusëézë waa-
 Demasö -wa 'we kaa!

15'Ma 'we kwa dhegluzë -nu 'wo Klito 'gü 'ö 'wo Laodise -an 'ka! 'Ma 'we
 Nefa waa- -Zlan -bha mε -nu 'wo bho 'kuë- kë -na -a -gɔ kɔɔ bhë -an 'ka!
 16-Ya kë -nε 'sëédhe 'ö -nε 'ka yën -a pö -sü -bha, -ka ka -zo kë -a 'piö kö
 'kaan- -a bɔ -Zlan -bha mε -nu 'wo Laodise -an -dhë, kö wo -de 'pö -waan
 -a pö. Laodise -mε -nu -bha 'a- bɔ -an -dhë bhë, -wo -dho -a bɔ ka -dhë;
 -kaa pö 'pö! 17-Ya 'go mü, -kaa pö Asipö -dhë -nε kwa Dëmε -bha yuö 'ö-
 'kluën -yö bho -a -bha bhë, -yö 'ö -zo kë -a 'piö, -ya kë -së 'ka!

18=Wekawo 'ö -nε n -de -kɔ pin giagia -mü: Ma Pölö, 'ma 'we kaa! Kö
 -kun 'ö ka -zlö -yö -trö -nε a -tun -kanso 'kɔɔdhö!
 -Zlan -yö 'dhuë- kpɔ ka -bha!